

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelak „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Globoko resne besede odličnega publicista gotovo ne bodo ostale v Nemčiji brez učinka.

Nekaj o Sladkem vrhu ob Muri

POLOŽAJ PRED VOJNO IN SEDAJ. — VLOGA ŠOLE IN TOVARNE.

Pred kratkim sem krenil v Mureck v Avstrijo. Ko pridem po cesti, ki pelje iz Sladkega vrha do trga, se mi zablisi v oči na prvem poslopju ulični napis »Süßenbergerstraße« po naše bi rekli »Sladkovrška cesta«. Nemci v Murecku še sedaj ne morejo pozabiti tega kraja. Sicer pa se še sedaj zanimajo za to občino, katero so imenovali »Der Eck des Deutschthums«. Tukajšnji ljudje še vedno hodijo tja v cerkev in tako pridejo v stike s svojimi bivšimi preganjači. Dosedaj se je v naših dnevnikih malokdaj kaj slišalo o tem kraju, ki pa je važna postojanka na naši severni meji, kateri bi morali vse več pozornosti in naklonjenosti posvetiti. V tem oziru so bili Nemci naravnost mojstri in so spoznali ta kraj kot važno izhodišče germanizacije, ko so prestopili bregove Mure.

Občina Sladki vrh leži ob Muri in se nahaja med dvema popolnoma slovenskimi občinami: Selnica ob Muri in Velko, ki tudi obe mejita na Muro. Sladki vrh je mala občina, ki sestoji iz treh sel in sicer: Raven breg, Sladki vrh in Svečane z 99 hišnimi številkami. Ljudstvo je večinoma siromašno in po rodu slovensko.

V kraju je ob Muri tovarna lepenke in papirja, ki daje preko 300 delavcem, ki so obenem mali posestniki, nekaj zaslužka. Šola pa je v občini od l. 1882. Župnija za to občino je bila do leta 1924. v Murecku v Avstriji. Vsi drugi uradi so bili pred prevratom v Murecku — sedaj v Mariboru. V cerkvi v Murecku se je do prevrata še slišala slovenska pridiga ob Veliki noči. Sedaj samo še v spovednici.

Za Slovence se je začela germanizacija tedaj, ko so postavili tovarno in otvorili šolo, t. j. l. 1882. Od tedaj so se postavili v službo germanizacije vsi javni faktorji: tovarna z vsemi uradniki, šola, občinski urad, ter vsi uradi v Murecku. V šolo je hodilo 1/3 slovenskih in 1/3 nemških otrok, pouk pa je bil popolnoma nemški. Otroci so slišali od učitelstva pridevke »Windischer Hund« ob vsaki priliki.

Imenovani faktorji so precej odtujili naše ljudstvo, popolnoma zatreti pa je niso mogli. Priimki prebivalstva pričajo, da živi tu naš rod. Tu dobiš krasne slovenske priimke: Potočnik, Jančič, Dolinšek, Pučko, Rojko, Nekrep, Peteršek, Gornik itd. Ako ne bi prišlo osvobojenje, bi bil ta kraj samo z eno generacijo za nas izgubljen. Ljudje seveda še znajo slovenski in tudi govore, samo nemščine se ne morejo še otresti.

Takoj po prevratu se je najprej prelevila šola v slovensko z enim nemškim razredom. Nato se je od l. 1922. ukinil še nemški razred, danes pa je šola štiritirazredna in popolnoma slovenska. V najhujšem času je bil tu prvi slovenski nadučitelj, ki je mnogo prestal, g. Hinko Bregant, sedaj šolski upravitelj v Rušah. Od l. 1925. dalje je prevzel to slovensko svetinjo šolski upravitelj Karel Jakopčec. Seveda so nasprotniki slovenske šole vsako leto do 6. I. 1929 skušali z vsemi sredstvi dobiti nemški razred in so celo vpisavali slovenske otroke za nemški razred. Dobili ga seveda niso. Od l. 1929. pa mirujejo. Deča se sedaj pridno uči slovenski in človek se čudi, kako je sploh mogla tu uspevati šola s popolnoma nemškim jezikom. Najžalostnejše pa je bilo to, da so morale slovenske občine šolo vzdrževati, za plačilo pa se je njihova deča v šoli sramotila in potujčevala. Razmere so se sedaj v toliko zboljšale, da se bo v najkrajšem času postavil v šoli zložitiv oder po vzorcu, ki ga je izdala ZKD v Mariboru, ter ljudska knjižnica in Sokol kraljevine Jugoslavije.

Takoj po prevratu ni hotel nihče govoriti slovenski, sedaj se vedno bolj sliši slovenska govorica in slovenski pozdrav. Zna se pa zgoditi tuju, da pride v to občino, da bo dobil utis, da so tu vsi Nemci, posebno pa takemu, ki bi na prvo vprašanje dobil nemški odgovor, pa bi takoj začel z ljudstvom nemški govoriti. Bivši seljaki, ki so vzgojeni v stari mentaliteti, skušajo pri vsaki priliki pokazati nemški značaj občine. ter

se pri tem večkrat pokažejo strastne sovražnike slovenske govorice. Takim moramo povedati, naj nehajo! Ako n. pr. umre v tem kraju kakšen človek, ki je Slovenec, se izvrši pokop nemški. Našemu človeku niti na misel ne pride, da bi protestiral; zaradi ljubega miru, ker je odvisen, večkrat tudi iz strahu, moli nemški. To bi bil eden primer nadaljne germanizacije. Ako pa župnik moli pri pokopu slovenski, se ti mogotci razburjajo in kričijo. Tu bo potrebno nekaj ukreniti! Drugi primer bi bil ob procesijah po občini, kjer se tudi moli samo nemški. Denar pa, ki ga takrat zberejo, nesejo nemškemu župniku v Mureck. Zgodilo se je celo, da so zbirali po našem kraju denar za nemško spovednico v Murecku. So sicer za marsikatero od nas malenkosti, ki pa narodni stvari ne morejo in ne smejo biti malenkosti, ampak se morajo kratkotalno odpraviti!

Preidem sedaj k tovarni lepenke in papirja. Kakor sem prej povedal, je bila tovarna v službi germanizacije. Gorje slovenskemu delavcu, ki je zini slovensko besedo. V več primerih so takšne kratkotalne vrge iz tovarne. Kaj pa danes tovarna? Edino to je boljše, da se ne more slovenskega delavca radi narodnosti vreči iz tovarne. V tovarni je danes vse uradništvo nemščini naklonjeno, njih občevalni jezik je pri večini nemški, pri oženjenih deca ne zna slovenski. Sploh, ako prideš v tovarno, dobiš utis, da nisi na slovenski zemlji. Čemu so še danes tablice z nemškimi napisi v tovarni, ko je okoli 250 delavcev naše narodnosti? Čemu so še danes v službi predelavci, ki ne znajo slovenski, drugi pa, ki znajo in nočejo govoriti slovenski?!

Kako idealno bi bilo delo v prosvetnem oziru, ako bi tovarna oziroma njeno uradništvo korakalo po isti poti z učiteljstvom! Ako bi bilo uradništvo tega podjetja prešinjeno z narodnim duhom, bi nemščini v tovarni in v občini kmalu odklenalo. Ljudje bi uvideli: moj gospodar, moj predelavec je Slovenec, jaz moram biti tudi. Oni zagriženci, ki zasramujejo svoj lastni jezik, bi pa videli, da nimajo nikjer podpore in bi se končno vdali že zaradi ljubega jugoslovenskega kruha.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Četrtek, 6. novembra ob 20. uri »Sveti plamen«, ab. B. Kuponi.

Petek, 7. novembra. Zaprto.

Sobota, 8. novembra ob 20. uri »Aleksandra« ab. A. Kuponi.

Nedelja, 9. novembra ob 15. »Sen kresne noči«. Kuponi. Navadne dramske cene. — Ob 20. uri »Lutka«. Premijera. Ptujsko gledališče.

Ponedeljek, 10. novembra ob 20. uri »Aleksandra«. Gostovanje maribor. gledališča.

Mariborsko gledališče. V soboto, 8. t. m. se bo vprizorila moderna Szirmajeva opereta »Aleksandra«, ki je občinstvo pri vseh svojih dosedanjih vprizoritvah zelo zabavala. Ab. A. in kuponi. — V nedeljo, 9. t. m. se bo vršila kot popoldanska predstava Shakespearejeva klasična komedija »Sen kresne noči«, pri kateri sodeluje ves ansambl ter orkester in veljajo navadne dramske cene in kuponi. — »Lutka«, klasična Andranova opereta zelo zabavne vsebine in pristrčne muzike, bo doživela mariborsko premiero v režiji g. Djuka Trbuhovića v nedeljo, 9. t. m. ob 20. uri. V tej opereti, ki bo gotovo že zaradi svojega nenavadnega miljeja (godi se mestoma v samostanu), zelo privlačna, bo nastopil po daljšem presledku g. A. Harastovič kot gost, naslovno partijo pa bosta izmenjale se peli gđ. Udovičeva in Barbičeva.

Marionetno gledališče Sokola-matice v Mariboru

pride v nedeljo ob 14. (2. pop.) gledališko igro »Fausta«.

Mariborski in dnevni drobiž

Občni zbor Zveze kulturnih društev v Mariboru

bo 16. t. m. od pol 10. naprej v Apolokinu v Mariboru. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk občnega zbora (poročil, volitev odbora itd.) tudi izročitev 8 novih javnih knjižnic ZKD delegatom iz krajev, kjer se bodo te knjižnice ustanovile, s katerimi dopolni Zveza ob svoji petletnici število svojih knjižnic na 50, dalje predavanje dr. Ljud. Pivka o zgodovini, ciljih in organizaciji narodno-prosvetnega dela na Češkoslovaškem, pravna pojasnila o novem avtorskem zakonu in njega posledicah za društva itd. Med sporedom se bo predvajal kratek vzorni prosvetni film. Popoldne in zvečer predvaja Zveza v kinu Union velik zgodovinski zvočni film po romanu L. N. Tolstaja »Hadži Murat«. Udeleženci občnega zbora imajo pravico do polovične vožnje na podlagi odloka ministrstva prometa. Upamo, da se bodo društva tega malega jubileja ZKD udeležili v velikem številu. — Odbor.

Pogreb Joška Goloba,

popularnega šolskega upravitelja v Vuzenici, neustrašenega narodnega borca in društvenega delavca, ki se je vršil včeraj, je bil veličastno priznanje njegovega dela in priljubljenosti med mladino in narodom. Vuzenica menda še nikdar ni imela v svoji sredi toliko občinstva. Pokojnikovi stanovski tovariši od daleč naokrog, Sokoli, gasilci, vse je pohitelo, da izkaže zadnjo čast možu dela in nesebične požrtvovalnosti. Žalnega sprejema so se udeležili tudi: srezniki načelnik Fr. Viher, mariborski stolni župnik msgr. Umek, banski svetnik Peter Mravljak ter šolska nadzornika Grmovšek in Močnik. Ob odprtem grobu so izpregovorili pokojniku v zadnje slovo domači g. dekan, župan Josip Mravljak imenom občine, starosta slovenskega Sokola dr. Železnikar, učitelj Terčak iz Marenberga, šolski upravitelj Anton Hren za UJU v Ljubljani in končno še msgr. Umek iz Maribora, pokojnikov narodni sodelavec že pred 18. leti. Lepa pozornost in gesta g. monsignora je napravila na številno občinstvo najlepši vtis. Šolska mladina je zasula grob svojega vzornega vzgojitelja z gomiljo svežega cvetja. Naša severna meja je izgubila z Joškom Golobom močen steber ter izvrstnega delavca. Naj počiva v miru v svobodni slovenski zemlji!

Slovo konzula dr. Fr. Resla od Maribora.

Včeraj popoldne se je češkoslovaški konzul dr. František Resl na svojem povratku v Prago končno poslovil tudi od Maribora. Ob prihodu ljubljanskega brzovlaka so konzula pričakali na kolodvoru zastopniki mariborske JČ lige: ravnatelj ženskega učiteljskega g. Kadunc, inž. Ivan Leben in dr. Avg. Reisman, za Češki klub Franjo Bureš in Ivan Knop ter predsednica Slovenskega ženskega društva ga Majstrova. G. konzul se je vidno vzradoščen nad nepričakovanim sprejemom tekom postanka vlak priateljsko razgovarjal z navedenimi zastopniki ter se ponovno zahvaljeval zlasti zastopnikom JČ lige za intenzivno delovanje na polju češkoslovaško-jugoslovenskega prijateljstva v Mariboru. Ko je odpeljal vlak proti severu, se je zjasnilo tudi nebo in konzul dr. Resl se je z vso iskrenostjo poslovil od ljubljanskega Maribora ob rumenih žarkih jesenskega solnca, ki je zahajalo nad rumenimi štajerskimi vinogradi.

Sokolskim praznikom

je proglasilo starešinstvo Sokola kraljevine Jugoslavije 1. december, ki ga morajo vse sokolske edinice proslaviti s svečanimi sejami in akademijami ter zbirkami za obmejne sokolske knjižnice.

Lep dar Učiteljskem domu v Mariboru.

Med udeleženci pogreba po pokojnem šolskem upravitelju Golobu je zbrala v gostilni Mravljak v Vuzenici med gosti učitelji in neučitelji gđ. Ljubislava Grmovškova, učiteljica iz Mute, znesek 600 Din za Učiteljski dom v Mariboru.

KINO

Grajski:

Od danes dalje

TANGO LJUBEZNI

100% nemška filmska opereta. Willy Forst. Fee Malten, Paul Otto in vsi igralci iz filma »Dva srca v 1/2 taktu«.

Union:

Od danes torka dalje:

100% nemški govoreči in zvočni film:

TRENUTEK SLABOSTI

Liane Haid, Lucie Englisch. Poskrbite si sedeže v predprodaji.

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17. 19. 21. uri: ob nedeljah in praznikih ob 15. 17. 19 in 21. uri. Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

APOLO KINO

V soboto 8. in v nedeljo 9. novembra:

KOMEDIJANTSKA LADJA

Veliki nem. film. Laura La Plante. Joseph Schildkraut. Znižane cene.

Koncert baritonista Mirko Puglja,

ki se bo vršil jutri, v petek 7. t. m. v kinu Apolo, obsega izključno samospelne francoske literature. Na vzporedju so skladbe najrazličnejših avtorjev, ki so žal pri nas še vse premalo znani. Kakor povzamemo iz ljubljanskih poročil o Pugljevem koncertu, ki se je vršil v ponedeljek z največjim umetniškim uspehom, odlikuje vse skladbe velika finesa izraza, ki je sploh značilna za francosko pesem. Njena diskretna prefinjenost temelji na posebni notranji moči. Kakor v drugih umetnostnih panogah, prevladuje tudi v francoski glasbi okus in prisojati je učinek vselej s tega vidika. Spored je tudi tako sestavljen, da nam bo pokazal razvoj francoske moderne pesmi iz doli zadnjih petdesetih let. Kar se peva samega tiče, omenjajo poročila osobito njegov način interpretacije. Iz vsake pesmi zna izvesti njeno umetniško zrno in vse mu služi kot sredstvo najčistejšega in najplemenitejšega izraza. Pevčeva tehniška izsolanost je izborna in on je doma na lirskem, kakor tudi na dramskem polju. K temu razpolaga z veliko muzikalno kulturo in visoko inteligenco. Vse pesmi bo zapel umetnik v originalu, ker so tako subtilne, da bi vsak prevod le škodoval njihovega učinku in čaru.

Prostovoljno razšlo

se je društvo »Županska zveza v Mariboru«.

Nov most čez Dravo pri Ptuj

se bo v doglednem času zgradil mesto dozidajnega starega, ki je kljub neprestanim popravilom že doslužil in ne bo dolgo več nudil zadostne varnosti. V nedeljo se sestane v Ptuj anketna zastopnikov občin, mesta Ptuj in Brega ter strokovnjakov. Načrte je že izdelal tehnični oddelek sreskega načelstva v Mariboru.

Razvanje.

Na meji naše občine, toda že na ozemlju občine Radvanje, pelje pot in cesta mimo škofovega gradu Betnava na Tržaško cesto. Na tej progi so skoro vsako leto poplave na dnevnem redu. Najsi gredo Razvanjčani in drugi po cesti ali po potu okrog gradu, vselej morajo bržiti čez vodo. Ne moremo reči, da bi občina pa tudi oskrbnitvo gradu nič ne storila za pot in cesto. Toda označene nepravilne kažejo, da premalo. Pot in cesta je treba vzdigniti tako, da bo vseh poplav enkrat za vselej konec. Opozorjamo mariborski cestni odbor na te nedostanke, osobito sedaj ob priliki regulacije omenjene ceste.

TRENCHOATI.

povrnički, hubertusplašči, usnjeni lopli, kože, pliši, snežni čevlji, snežni škornji, galoše, kakor tudi razno manufakturno blago na obroke. ORNIK, Maribor, Koška cesta 9. XLIII

Sto let morfija

IZUM PRIPROSTEGA KEMIKA V LEKARNI. — PREVRAT NA POLJU MEDICINE. — ŽALOSTNA USODA IZUMITELJA.

Nedavno je bil zanimiv jubilej: stoletnica morfija. Sto let, kar je bil iznajden morfij, čudotvorni lek in odlično medicinsko sredstvo, ki je pa na žalost postalo tudi veliko zlo za ljudi, ki ga zlorabljajo na škodo svojega zdravja.

Pred 100 leti je lekarniški pomočnik, kemičar Friderik Viljem Sertirner v Paderbornu v Nemčiji v svojem laboratoriju iznašel morfij. Bil je to epohalen izum na polju medicine. Saj je bil morfij prvo praktično narkotično sredstvo, ki so ga mogli zdravniki brez strahu uporabljati v svoji praksi. Morfij je pričel služiti kot zdravilo za mnoge težke bolezni.

Sertirner, ki je bil star komaj 22 let, je v svojem laboratoriju dolgo časa proučeval makovo zrno. Ko mu je uspelo, da iz ekstrakta opija, ki ga je dobil iz makovega semena, izloči morfij, je dal s tem celokupni medicinski vedi nov pravec. Epohalen je bil izum tudi na polju kemije. Sertirner pa je vršil poskuse tudi z drugimi rastlinami in je ugotovil, da je skoro v vsaki rastlini izvestna količina morfij, ki so sorodne z morfijem. Poskuse so pričeli delati tudi drugi znanstveniki z različnimi rastlinami in so prišli do senzacionalnih rezultatov: našli so v rastlinah tudi mnoge druge, za medicinsko znanost koristne kemične edince, n. pr. strihnin, kinin, kokain itd. Sertirnerovo odkritje pa je imelo tudi silen vpliv na razvoj biologije, ker je vsled iznajdbe morfija znatno napredovala na polju medicine tudi serumska terapija.

Sertirnerovi sodobniki na žalost niso znali dovolj ceniti velikega izuma. Zaman je Sertirner pričeval celo resne učenjake, da gre za važno odkritje na polju zdravniške vede. Mnogi so se mu posmehovali, mnogi so ga psovali s — hohštapljem. Sertirner je bil siromak in le z največjimi žrtvami in v največji bedi je mogel nadaljevati svoja kemična raziskovanja. Šele na njegova stara leta je znanstveni svet začel priznavati zasluge na polju medicine, materialne koristi pa Sertirner od izuma ni imel. Vseučilišče v Jeni ga je imenovalo častnim doktorjem, in tudi pariški »Institut de France« ga je uvrstil med svoje častne člane. Toda že tudi takrat se svet ni prav zavedal, kolika blagodat je v narkotičnem sredstvu morfiju, ki je pomnilo olajšanje in naravnost osvobojenje od mnogih odvisnih muk in bolečin pri bolnikih, ki so prišli na operacijske mize kirurgov. Sertirner je do konca svojih dni živel v največji bedi in mnogokrat niti ni imel najpotrebnejšega za vzdrževanje svoje rodbine. Na razširjenje svojega znanstvenega dela niti misliti ni smel, ker ni imel za to denarja. Umrl je v največji bedi, njegova rodbina je cele tedne gladovala, da je mogla plačati stroške njegovega pogreba.

Ob stoletnici izuma morfija, tega »blagodejnega strupa«, so se Nemci odločili, da bodo Sertirnerju dvignili spomenik v njegovem rojstnem mestu Hanovru.

Kako uplivata moda in literatura na turistiko?

Vse na svetu podlega modi, dasi se tega malokdo zaveda. Tako n. pr. pred vojno skoro ni bilo novoporočencev, ki bi ne bili šli na svatbeno potovanje v Benetke. Bila je to naravnost modna epidemija. Dnevi so prišli tja povprečno po 60 parov. Bili so to zlati časi za benetške gondolierje. Italijanska statistika pa kaže, da je povojna doba popolnoma spremenila mentaliteto novoporočencev. Ako še gre kak par v benetške kanale, se ne poslužuje več gondole, ampak motornega čolna. Obisk muzejev ni več običajen, raje se udajajo ob morski obali sportu.

Tudi literatura je imela vedno znaten upliv na turistično gibanje. V Franciji je v osemdesetih letih Maurice Barrès objavil navdušene članke o Benetkah. Ti članki so vodili cele trume francoskih turistov v Benetke. Edmond Rostand pa se je navdušil za Baskaro in turistični tok je zopet zavil v te kraje. Carica Evge-nija se je zaljubila v Biarritz in s svojimi slavošpevi potegnila tja za seboj arilimi stokrat in plutokracijo, ki je skozi desetletja bila prepričana, da bi brez obiska Biarritza ne bila mogoča v družbi.

V nekaterih dobah se je pojavil povisan interes za gore. V 18. stoletju se je Rousseau razpisal o krasoti gor, o veličastvu gorskih velikanov, o miru in čistosti gorskega zraka. Posledica je bila turistovski val v gorske kraje. Sledila je doba romantike in turisti so se zaljubili v porenko in škotsko hribovje. Nastala je doba Wertherovske ljubezni, nesrečni turisti so vrezavali srca v skorjo dreves in pisali verze na zidovje in v spominke knjige. Pa je že prišla doba Rivijere, ki sta jo zlasti propagirala Alfonz Karr in Maupassant.

Čudežna tipkarica

V Parizu se je vršila te dni evropska konkurenca v tipkanju na pisalne stroje. Zmagala je Eleanor Mitchell, ki je tako silno spretna, da udari na tipko 11—12 krat na sekundo. V 20 minutah je natipkala nič manj kot 11.321 besed. Vendar pa lahko doseže še veliko večjo hitrost, posebno, ako ji ni treba tipkati toliko časa. Na tipkah pisalnega stroja, ki se ga poslužuje gospica Mitchell, ni nobenih znakov črk. Vendar pa se temu ni čuditi, kajti Mitchellovi lahko zavežejo tudi oči, pa tipka kljub temu v ravnotako blaznem tempu. Njena koncentracijska sposobnost je ogromna. Zanimivo je, da more prepi-

sati celo številko kakega angleškega dnevnika, obenem pa se pogovarjati v francoščini. Ona tipka skoro hitreje, kakor se govori ter onemu, ki ji narekuje, ni treba čakati niti sekunde. Čim izgovori kako besedo, je že tudi na papirju. Gospica Mitchell ima vrh tega čudovit spomin ter si zapomni vse, kar so ji kdaj povedali. Pred šestimi leti se je prvič udeležila konkurence in si je leta 1926 priborila naslov evropskega prvaka v tipkanju. Od tedaj ga ni več izgubila in je tudi letos ponovno dokazala, da daleč prekaša vse svoje nasprotnice. Mlada dama je sedaj 23 let stara in je namrščena v neki tvornici pisalnih strojev, kjer takoj preštudira vse novosti na tem polju. Tudi ona je, kakor vsi veliki mojstri svojega poklica, čisto zaljubljena v svoj poklic, ker pač pomeni zanjo pravcato umetnost. Za njo tipkanje na pisalni stroj ni nobeno mrtvo, dogočasno delo, temveč živ sport, kakor za plavalca plavanje. Na vprašanje, kako si je pridobila tako spretnost v tipkanju, je gospica Mitchell odgovorila, smehljaje se: »To napravi samo vaja, samo vaja.«

Najvišja cena za ženske

Povsod se dela na znižanju cen, od česar se pričakuje s povečanjem konsumna izboljšanje gospodarskega položaja. Tudi Ibn Saud, kralj Hedžasa, noče pri tem zaostajati. Seveda pa si je za svoja stremjenja izbral »blago«, ki si cer nikjer drugje na svetu ni na prodaj. Gre namreč za — žensko. Pred svetovno vojno je mogel dobiti vsak Arabec v Hedžasu mlado in lepo ženo za 2 in pol vola. Vsled svetovne gospodarske krize, ki se močno občuti tudi v Hedžasu, pa so cene žensk tamkaj zelo poskočile. Da omogoči svojim podanikom večji »konsum«, je izdal kralj Ibn Saud sedaj poseben cenik za prodajo in nakup žensk. Taka je pač poezija orijenta.

Tiskovni zakon v kneževini Liechtenstein.

Kakor smo že poročali, se je vršila v zadnjih tednih v kneževini Liechtenstein, tretji najmanjši državi Evrope, huda borba proti strogu tiskovnemu zakonu, ki ga je predložila vlada. Ljudsko glasovanje je sedaj ta zakon odklonilo, ker se je vsem razsodnim ljudem zdelo pač naravnost smešno, da naj bi se radi dveh časopisov, ki vrh tega nista niti dnevnika, ustvaril poseben tiskovni zakon.

Kitajska pravica

Pred sodiščem v Nankingu je bil nedavno obtožen mlad Kitajec. On ni nikogar ubil ali oropal, temveč je samo delil propagandne lepake proti vladi.

Sodišče bi ga gotovo oprostilo, ker se je bavil s tem poslom, da se prehrani. Ni znal namreč niti pisati niti čitati ter zato tudi ni mogel vedeti, kaj je bilo natiskano na letakih. Toda v Nankingu je sedež vlade in sodišče ga je zato moralo obsoditi. In obsodilo ga je na 1 dan zapora za vsak razdeljeni letak. Sodnikom se je to zdela najmilejša kazen, najbrže zato, ker niti od daleč niso slutili, da se letaki dele hitreje, nego tečejo dnevi v letu. Ubogi Kitajec je namreč razdelil skupno 15.000 letakov in sodni pisar — ki je menda edini dobro obvladal matematiko — je na veliko presenečenje in začudenje sodnikov izračunal, da bo moral ubogi Kitajec presedeti v zaporu celih 41 let in 35 dni. In obsojeni Kitajec je imel še posebno srečo, ker so ga aretirali že takoj na početku njegove kolporterske kariere. Kajti nekaj dni kasneje bi razdelil že vseh 150.000 letakov in bi bil potem obsojen kar na 411 let zapora.

Ironija usode

R. Clynes, britanski notranji minister, je povedal pretekli teden na nekem zborovanju sledečo prigodo, katero je imenoval »ironijo usode«:

»Moja žena gre zelo nerada iz hiše in zato sem jo tudi zelo težko pregovoril, da poseti največjo londonsko letnišnico in razdeli tamkaj darove, ki sem jih namenil kazencem. Preteklo nedeljo je končno vendarle odšla z najstarejšim sinom na popoldanski koncert v dotično kaznilnico ter razdelila najpotrebnejšim (izraz zaslužnim namreč ni primeren) kazencem različne darove. Vrnila se je potem precej pozno domov in na svoje veliko začudenje ugotovila, da so za časa njenega obiska v kaznilnici vlomilci temeljito oplenili njeno stanovanje in odnesli vse dragocenosti. Vsa razburjenja mi je potem izjavila, da je sedaj sploh nikdo več ne spravi iz hiše.« Njen tragikomičen doživljaj je pač krasen primer ironije usode.

Predor pod reko kot zveza med USA in Kanado.

V nedeljo je predsednik Zedinjenih držav Hoover v Beli hiši pritisnil na električni gumb in zazvonilo so električni gongi na obeh straneh predora, ki je bil nedavno dograjen za pešce in vozove med Zedinjenimi državami in Kanado. Z zvonenjem gongov je bilo dano občinstvu na znanje, da je predor izročen javnemu prometu. Predor je zgrajen pod reko Detroit in veže mesto Windsor na kanadski strani z mestom Detroit v državi Michigan na strani USA.

Sport

Novi plavalni državni rekordi.

Jug. plavalni savez je verificiral naslednje nove drž. rekorde: **Juniorji:** 100 m prosto: Vilfan Draško (Primorje) 1:06.8; 100 m hrbtno: Vilfan (P) 1:18.2; 3×100 m mešano: Jadran (Split) 4:04; 4×50 prosto: Jadran (Split) 2:03.2; **Juniorke:** 50 m prosto: Medanič (Viktorija) 38.5; 100 m hrbtno: Vimer (Viktorija) 1:38.5; 100 m prosto: Župan (Viktorija) 1:23.8; 4×50 m prosto: Viktorija 2:35.5; 3×50 m mešano: Viktorija 2:08.2. **Seniorji:** 4×100 m prosto: Viktorija 4:43.9; 200 m hrbtno: Vilfan (P) 3:06. **Seniorke:** 100 m hrbtno: Vimer 1:37; 100 m prsno: Vimer 1:34.2; 4×50 m prosto: Viktorija 2:33; 3×100 m mešano: Viktorija 4:42.3.

ISSK Maribor, upravni odbor.

Jutri ob 20. uri odborova seja v hotelu »Orel«. Tajnik.

Zimskosportne izpitne komisije za sodnike

bodo imenovane od JZSS v Mariboru in Zagrebu, da se olajša izpraševanje in usposobljenost sodnikov za smuške tekme na daljavo.

Iz Jug. zimskosportnega saveza.

Zadnji termin za prijavo programa v letošnji sezoni je 9. november. Poznejših prijav savez ne bo upošteval in jih tudi ne bo objavil. V skupnem programu, ki izide 1. decembra. Verifikacije tekmovalcev po stanju seje dne 3. nov. bodo objavljene prihodnji teden. Klubi se vabijo, da prijavijo svoje člane v verifikacijo, ker ne bo nikdo pripuščen k tekmovalstvu, kdor ne bo verificiran.

Sokolstvo

Sokol Maribor-matica

poziva vse novovstopivše člane in članice, da se sigurno udeležijo prvega obveznega predavanja, ki se bo vršilo v soboto 8. t. m., točno ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma. Predava br. Fr. Mačus o vplivu telovadbe na človeški organizem. Vabljeni tudi ostali bratje in sestre.

Moskva brez pokopališč.

Moskovski sovjet je te dni odločil, da se morajo tekom prihodnjih dveh let ukiniti vsa pokopališča v Moskvi. Na mestu, kjer so sedaj pokopališča, bodo zasajeni drevoredi. Obenem bo izdan ukaz, da se morajo zemski ostanki vseh mrtvih v glavnem mestu sovjetske Unije sežgati v moskovskih krematorijih.

KOMPOLJSKI.

Mutasto kolo

Zgodba iz življenja naših obmejnih Slovencev v polpretekli dobi.

Še celo, če je včasih prišel na kako faro za izobraževalno in narodno delo vnet kaplan, so napenjali Marenberžani vse sile, da je bil čimprej premeščen. V svojem okrožju niso trpeli, da bi se še kdo drugi vtikal v take stvari. Sami so hoteli biti in so tudi bili neomejeni gospodarji.

In moj prijatelj Mirko v Vuzenici je bil taka »garjeva« ovca. Vtikal je svoj nos v vse javne zadeve. Posebno pa je imel na piki občinske zadeve. Vuzeniška občina je bila v slovenskih rokah, in tako je imel še več prilike, da je Marenberžanom in drugim njihovim privržencem mešal štrene prav temeljito. Zakaj na razne paragrafe in postavbe se je spoznal bolje nego sam sodnik, ali pa okrajni glavar. — Čuden dečko je vam bil ta Mirko! Majhne in neznatne postavbe, a zviti in prefrigani, da mu ni zlepa prišel kdo do živca. Karkoli si ga vprašal bodisi v občinski, šolski okrajni, deželni, ali državni upravi, ti je vedno dal točen odgovor. Iz žepa je obenem privlekel knjižico s paragrafi in ti dokazal črno na belem, da je tako in prav nič drugače. Občinske, deželne, šolske in razne druge postavbe je vedno nosil s seboj prav tako, kakor mi drugi nosimo žepni robec. Med zavitimi paragrafi se je počutil kakor riba v vodi. Z njimi je pre-

prečil marsikak načrt naših nasprotnikov. Zato so seveda delali na vse kriplje, da so ga slednjič spravili proč.

Bilo je že par let po tistih dogodkih z mutastim kolesom, ko me je prijatelj Mirko obiskal na Muti. Po obisku ga spremljam na kolodvor v Vuzenico. Ko korakava po mostu preko Drave ter se razgovarjava o tem in onem, me naenkrat vpraša:

»Ti, ali veš kje je zvonec Tvojega kolesa?«

»Kako bom vedel! Nekdo ga je moral pri sodišču izmakniti.«

»Ne. Tvoj zvonec je tukaj-le — v Dravi!«

Jaz ga ves začuden pogledam, če se mu je zmešalo, ali kali.

»Res je, res!« mi odgovori on smeje.

»To vendar ni mogoče. Saj mi je sodnija zvonec plačala.«

»In vendar je res!«

»Kdo bi ga vendar vrgel v Dravo?«

»Jaz,« je bil kratek odgovor.

To je bilo še bolj čudno. Fant ne more biti pri pravi pameti.

Pa mi začne pripovedovati.

Tisti dan, predno mi je eksekutor kolo zarubil in odpeljal, sem bil jaz s kolesom v Vuzenici. Mudil sem se dalje časa v gostilni pri Mravljaku, kjer je on stanoval. Kolo sem postavil v vežo, sam pa odšel v gostilniško sobo, kjer je bila večja družba in tudi on, Mirko. Mi smo začeli marjašati, Mirko je pa odšel ven, vzel moje kolo ter se odpeljal z njim malo na izprehod. Med potjo je moral večkrat pozvoniti. Zvonec pa je bil nekaj pokvarjen in je funkcioniral le za silo. Ko se Mirko vrne, odvrže zvonec ter ga

odnese v svojo sobo, da bi ga popravil. Meni ne omeni ničesar o tem. Čez nekaj dni se odpelje na velike počitnice, ne da bi mene kaj obvestil o zvoncu. Moja zadeva z mutastim kolesom pa ni imela počitnic, temveč se je razvijala neprestoma, kakor so zahtevali kljukasti paragrafi. Nekega lepega počitniškega dne pa čita Mirko v časopisu, da so na marenberškem sodišču pojedle nemške miši slovenski zvonec. Kljub vsej njegovi hladnokrvnosti in kljub vsem paragrafom, katere je nosil v žepu, mu je postalo pošteno vroče. Zakaj, ako bi se zvedelo, da je moj zvonec, katerega mi je bila sodnija že plačala, na omari pri njem, bi se bila stvar zasukala docela drugače ter bi prišla v kašo jaz in prijatelj Mirko, češ, da sva bila dogovorjena. To ga je peklo in grizlo tako, da se je odpeljal v Vuzenico, vzel zvonec ter ga z mostu vrgel v vodo. Črnil pa ni iz previdnosti nikomur ničesar o tem. Prvemu je povedal sedaj meni in to po preteku že dobrih dveh let.

Poslušal sem ga in se čudom čudil. Na zadnje pa se mi je zdela cela stvar docela enostavna. Zakaj zvonec na kolesu je na vse zadnje drobna maženost. Jaz sem se v mraku vračal iz Vuzenice ter sem kolo tiščal pred seboj, zato nisem rabil zvonca in ga seveda tudi nisem pogrešal. Drugi dan je eksekutor odpeljal kolo in seveda ni nihče gledal, če je zvonec na njem ali ne. Saj se ni mogel niti eksekutor določno izjaviti o njem. — Ako bi bil jaz sam zaslišan radi zvonca, bi bil z mirno vestjo prisegel, da je bil ob času rubežni na kolesu.

Neverjetno, kako živi včasih človek v zmoti!

* * *

Tako. Zdaj je šele konec tej čudni zgodbi.

Zakaj sem jo napisal?

Danes so druge razmere. Ni lahka sedanjost, ker še nosi s seboj posledice vojne in preobrata, ki sta segla globoko v vse naše življenje in ga pretresla prav v temeljih. Vsaka nagla in velika izprememba pa prinese že sama s seboj polno težkoč, ki se zamorejo le počasi premagati. Rano zadobimo v hipu, zdravimo jo pa tedne, mesece, da včasih še celo leta.

Od naše meje prihajajo — kolikor sploh seže njen glas do nas — ne posebno razveseljive vesti. Pravijo, da je zavlada v Dravski dolini v zadnjih letih neka mlačnost in indiferentnost v narodnem oziru. A to pa samo na slovenski strani, medtem ko je nasprotna stran zelo agilna ter obvlada položaj baje še bolj, kakor ga je obvladala nekdanj, ko še ni bilo Jugoslavije. Nekateri celo trdijo, da je danes položaj v marsikaterem oziru slabši nego je bil za časa zgodbe o mutastem kolesu. Upam pa, da ni prišlo že tako daleč. Saj je tam še nekaj borcev starega kova. Da ti oživijo spomine na polpretekle dni in da vidi dorasčajoči rod na meji in v zaledju, kako je bilo nekdanj v teh lepih krajih, edino zato sem priobčil ta odlomek svojih pestrih spominov na Muto.

KONEC.

Amerikanski izum auto-bencin štedilca

Walter Critchlow, 1985—P Street, Wheaton, ILL. U. S. A., je dobila patent štedilca bencina za vse avtomobile.

Ta iznajdba sloni na izrabi izkušenj, da teče vsak motor v vlažnih hladnih večerih lažje, kot sicer. Novi »Ford« doseže do 16 km z enim litrom goriva, stari »Ford« do 26 km; vse druge znamke dosežejo od 1/4 do 1/2 večjo kapaciteto, 5 različnih znamk od cene 600 do 1000 dolarjev 30.00 nudijo agentom 100% do 400% dobiček.

Mr. Critchlow nastavlja povsod glavne in okrajne agente, ki lahko mesečno zaslužijo 250.00 do 1000.00 dolarjev.

Se danes pišite v angleškem jeziku in zahtevajte prosti vzorec za vpeljav. 3041

Vaše ime:

Naslov:

Mesto:

Dežela:

Zdravnik Dr. FR. DELAK

je začel ordinirati s 4. novembrom:

9.—12. — 2.—4.

KOROŠČEVA UL. 2/I.

Sadno drevje:

Jabolke, hruške, šlive, črešnje, orehe itd. dobite v Drevesnici JOSIP ROSENBERG, MARIBOR, Tržaška cesta št. 64. Brzjavlj: Rosenberg, Maribor. Telefon Interurban št. 23—01. 3140

ZAHTEVAJTE CENIK!

Snežni čevlji

najboljših svetovnih znamk

Din 95.—

Din 10.—

Din 130.—

Din 160.—

Din 200.—

Jos. Moravec, Maribor, Slovenska 12

Spominjajte se CMD!

Sveže dospelo:

Zajci, fazani, morske ribe od Din 22.— za kg naprej, kakor krapl, ščuke, linjake, fogaše itd.

L. UHLER, MARIBOR

delikatesna trgovina in stojnica na Glavnem trgu.

Velika zaloga kuhinjske posode.

Hišne in kuhinjske potrebščine vseh vrst. — Vsaki gospodinjki znana prvovrstna emajlirana posoda znamke »Herkules«, la aluminijeva litoželezna in posteklena posoda. — Nadalje mline za meso, orehe, kavo, mak in poper. — Tehtnice za kuhinjo in meropreizkusne za trgovce z uteži. Ribeže ravne, okrogle, polokrogle in ogle. Lopatice za oglje, pepel in smeti. Sita, deske za testo in valjarje. — Likalnike. — Razne oblike za vsakovrstno pečivo. — Kutije za špecerijo in dišave. — Kotličke in šibe za sneg. — Solnike, kangle za mleko, cedila za juho, čaj, testo in salato. — Vedrice, umivalnike in vrče. Nočne posode. Stiskalnice za ocvirke in krompir. — Samovare »Phobus« in druge vrste. — Škafekrogle in ovalne. — Lonce za kuhanje perila in perilnice. — Jedilno orodje in žlice vseh vrst. — Jedilne servise iz porcelana raznih izpeljav. — Kuhinjske garniture iz kamenine in porcelana. — Krožnike iz porcelana in kamenine. — Umivalne garniture in vse vrste steklene robe ter pletene košare in cekarje. Obče znana specialna trgovina s kuhinjsko posodo A. Vicel se nahaja sedaj samo v Gosposki ulici št. 5. XXX

Premog Peklenica

4750 kalorij, brez smradu, žlindre in kamenja, malo pepela. Din 38.— franko. B. Guštin, Cankarjeva 24. 3053

Kupim takoj

razno pohištvo, obleke, blazine, dobro ohranjeno žensko kolo in razne druge reči. Starinarna, Studenci, Aleksandrova ulica 1.

Dobre soboslikarske pomočnike rabim. Franc Ambrožič, Grajska ulica 3. 3161

Dva dijaka sprejemem na stanovanje. Nekrepova ulica 6/I, vrata 4. 3168

Vzamem dva gospoda ali dijaka na hrano in stanovanje. Naslov pove uprava »Večernika«. 3000

Opremljeno sobico s prostim vhodom oddam poceni. Tržaška cesta 20/I, levo. 3172

Strojepiska za pisarniško delo dnevno od 14. do 15. ure se najavi v Prešernovi ulici št. 6. 3171

Učenko ali učenca iz ljudske šole sprejemem na hrano in stanovanje. Koroška cesta 19, Folger. 3170

Stanovanje, dve sobi, kuhinja in pritlikline, oddam s 1. decembrom. Nova vas, Spodnje Radvanjska cesta 43. 3170

Klubske garniture iz usnja in garniture vseh vrst, zložljive tapcirane postelje, palice za zavese, vitraže, po ceni kupite pri F. Novak, Maribor, Slovenska ul. 24. 3152

Vsak dan, dokler je še zaloga:

Pralni barhent mtr à Din 7.50
Dobro češko sukno mtr à Din 69.—
Velour za ženske plašče mtr à Din 55.—

Ne zamudite prilike. Dnevno od 9.—12. in od 2.—5. ure

Razprodaja Meljska c. 29